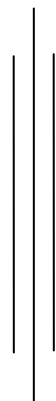
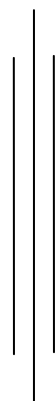

व्यास नगरपालिकाको ४३ औं नगर सभामा
प्रस्तावित

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

व्यास नगरपालिका
दमौली, तनहुँ,
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०८२ आषाढ १०

सम्पूर्ण नगर सदस्यज्यूहरु,

१. २०४८ चैत्र ३० गते स्थापना भएको तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाममा रहेको व्यास नगरपालिकाको त्रिचालीसौं नगर सभामा उपस्थित भएर आ.व. २०८२।०८३ का लागि नगरपालिकाले अवलम्बन गर्ने नीति कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूति गरेको छु ।
२. संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने प्रातः स्मरणीय शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दै लोकतन्त्र स्थापनामा अमूल्य योगदान पुऱ्याउनुहुने अग्रजहरु, वेपत्ता परिवार, घाइते, अपाङ्गता लगायतका प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु । साथै व्यास नगरपालिकाको स्थापना र विकासमा अमूल्य योगदान दिनुहुने अग्रज तथा पूर्व जनप्रतिनिधिहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
३. आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ का लागि व्यास नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन, २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्धी) ऐन, २०७७, राष्ट्रिय १६ औं पञ्चवर्षीय योजना, गण्डकी प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना, संयुक्त राष्ट्र संघबाट उद्घोष भएको (२०३० प्रस्ताव) दीगो विकासका लक्ष्यहरु (SDG), व्यास नगरपालिकाको दीर्घकालीन एवं आवधिक योजनाले प्रत्याभूत गरेका नीतिको सीमा भित्र रही “विविधतायुक्त गाउँ शहर, समृद्ध मेरो व्यास नगर” भन्ने मूल नारालाई सार्थकता दिने गरी तयार गरिएको छ ।
४. दीगो शान्ति, सुशासन, समतामूलक विकास र समुन्नति नै व्यास नगरपालिकाको मुल लक्ष्य हो । व्यास नगरपालिकाले नीतिगत, कानुनी र संगठनात्मक पक्षको सबलीकरण गर्दै नगरवासीको सेवामा समर्पित हुँदै आएको छ । संघ, प्रदेशबाट बन्नुपर्ने कानुनी ढिलाई र आयश्रोतमा आएको उतारचढावले नगरपालिकाले अपेक्षित सबै कार्यहरु सम्पन्न गर्न नसकेको आत्मसाथ गर्दै आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ का लागि नगरवासीको आधारभूत आवश्यकता कृषि, स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, आवास सुविधामा केन्द्रित रही इमान्दारितापूर्वक कृयाशील रहने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।
५. व्यास नगरपालिकाको स्थापनाकालदेखि आजसम्म हासिल गरेका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको जगमा रही यस नगरपालिकाप्रति नगरवासीको भरोसा, स्थानीयता, कानुनी र श्रोतगत सीमाहरु र आचरणलाई ध्यानमा राखी आ.व.२०८२।०८३ मा व्यास नगरपालिकाले लिने नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) कृषि, पशुपंक्षी पालन र सहकारी क्षेत्र :

६. कृषि प्रणालीको रूपान्तरण : व्यास नगरपालिका भित्रको कृषि प्रणालीलाई समावेशी बनाउन आवश्यकता अनुरूप कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण, यान्त्रीकरण र विशिष्टीकरण गर्दै कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धि, उत्पादन विविधीकरण गर्ने कार्यलाई अधि बढाइनेछ ।
७. स्थान विशेष अनुकूल कृषि विकास : स्थानीय भौगोलिक, मौसमीय अवस्था र उत्पादन क्षेत्र अनुसार स्थान विशेषमा उपयुक्त खेती प्रणाली र कृषिगत पद्धतिहरुको विकास र बगर खेती प्रवर्द्धन गर्दै आलु, मौरी, सुन्तला, धान आदि पकेट लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ । तुलनात्मक लाभका वाली वस्तुहरुको पहिचान गरी व्यवसायिक खेती प्रणालीलाई जोड दिई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

८. सहकार्य र साभेदारी मार्फत कृषि विस्तार : संघीय र प्रदेश सरकार, कृषक समूह, कृषि सहकारी तथा निजी क्षेत्र बीच सहकार्य र साभेदारीको माध्यमबाट नगरपालिका भित्रका कृषकहरूको व्यवसायिक प्रवर्द्धनमा जोड दिई महिला एवं विपन्न किसानलाई प्राथमिकता दिइनेछ । संघ सरकारसँगको समन्वयमा कृषकहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी किसान परिचय पत्र वितरण कार्य अगाडि बढाइनेछ । पशुहरूलाई संक्रामक तथा आर्थिक महत्वका रोगहरूबाट जोगाउन नगरभित्रका सबै वडाहरूमा नियमित, अभियानमुखी तथा पूर्ण खोप कार्यक्रमलाई प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
९. स्थानीय स्रोत उपयोग, समुचित कृषि तथा पशुपालन प्रवर्द्धन : स्थानीय स्तरमा उपलब्ध सामग्री र अन्य प्राकृतिक स्रोतहरूको समुचित उपयोग, प्राविधिक सहयोग र तालिम मार्फत दुध, मासु तथा अन्य पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न स्थानीय जातको पशुपालनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । कृषकहरूको आवश्यकता एवं मागलाई मध्यनजर गर्दै कृषि एवं पशुपालन सम्बन्धी विभिन्न स्थलगत तालिम सञ्चालन गरिनेछ । गाईभैँसीमा देखिने बाभोपन समस्या निवारण गर्न घरदैलो (डोर टु डोर) उपचार शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. जलस्रोत, माटो र वातावरणको संरक्षण : साना सिंचाई योजना र जलस्रोत व्यवस्थापन मार्फत उत्पादन क्षमता वृद्धि, माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापनमा सहयोगका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । रसायनिक मल र विषादीको अवैज्ञानिक प्रयोगले माटोको गुणस्तर र मानव स्वास्थ्यमा पर्ने दीर्घकालीन असर न्यून गर्ने उद्देश्यले माटो परीक्षण गरी कृषि चुन, प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादी प्रयोगलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
११. उत्पादनमा आधारित अनुदान : सम्भावित क्षेत्रमा च्याउ, पुष्प तथा तरकारी खेतीमा जोड दिई व्यवसायिक प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ । साथै सहकारी तथा सूचीकृत कृषक समूह मार्फत दुध र खसीबोकाको मासु उत्पादनका आधारमा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. उत्पादन बजारीकरण र सहयोग : कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण गर्न कृषक समूह/कृषि सहकारी मार्फत बजार पहुँच, सङ्कलन केन्द्र सञ्चालन, प्याकेजिङ र ढुवानी सहयोगका साथै बीउ विजन, मलखाद, औजार आदिमा प्राविधिक र आर्थिक सहयोग पुऱ्याई वितरण प्रणालीलाई सुदृढ बनाउने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ । कृषि उपजको सुरक्षित भण्डारण एवं मूल्य वृद्धिमा सहयोग भई व्यवस्थित बजारीकरणको लागि व्यास नगरपालिका वडा नं.११, गैह्वाबारी टोल स्थित शित भण्डारको सञ्चालनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१३. विपद् तयारी र अनुकूलन रणनीति : जलवायु परिवर्तन, रोग, कीरा प्रकोप र विपद् व्यवस्थापनका लागि दीर्घकालीन रणनीति तयार गरी कृषि क्षेत्रमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न वातावरणीय अनुकूल प्रविधिको अवलम्बन गर्दै उत्थानशील कृषि प्रवर्द्धन गरिनेछ । प्राकृतिक प्रकोप, बाँदर लगायतबाट क्षति व्यहोरेका कृषकहरूलाई व्यवसाय पुनर्स्थापनाका लागि सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
१४. गोवर्धन शर्मा कृषि अनुसन्धान केन्द्रलाई आधुनिक कृषि प्रणाली, प्राङ्गारिक खेती प्रणाली विकसित गर्ने कार्यमा संघ र गण्डकी प्रदेशसँग सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
१५. व्यास १० दुम्सीबजारमा सञ्चालनमा आएको कृषि बजार लगायतलाई निरन्तरता एवं विस्तार गरी कृषकहरूको उत्पादन एवं सङ्कलनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

१६. व्यास नगरपालिका भित्र तरकारी उत्पादन पकेट क्षेत्रका रुपमा विकसित गरिनेछ ।
 १७. नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सबै प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरूलाई COPOMIS सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आवद्धताको लागि प्रेरित गरिनेछ ।
 १८. सहकारी संस्थाले गर्ने मुख्य कारोबार बचत तथा ऋणमा एकरूपता ल्याउनका लागि कानुनी तथा प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउनेछ ।
 १९. सहकारी उत्पादनको बजारीकरणका लागि सहकारी बजार विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउनेछ ।
 २०. सहकारी संस्थाहरूले ऋण जोखिम कोषको व्यवस्था नगरी काल्पनिक नाफा देखाई बोनस बाँड्ने प्रवृत्तिलाई कानुन बमोजिम कारबाहीको दायरामा ल्याइनेछ ।
 २१. प्राथमिक पूँजीकोष ४ प्रतिशत नपुऱ्याइएका सहकारीहरूलाई आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ भित्र पूँजी पुऱ्याउनुपर्ने कानुनी व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
 २२. योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषको अनिवार्य व्यवस्थापन गर्न सबै सहकारीहरूलाई सहभागी गराइनेछ ।
 २३. सहकारी क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको नियुक्ति, पारिश्रमिक एवं सुविधाको मापदण्ड तयार गरी अनिवार्य रुपमा लागु गर्न यस नगरपालिका भित्रका सबै सहकारीहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।
- (ख) **उद्योग, श्रम रोजगारतर्फ :**
२४. गरीबी निवारणका लागि लघु उद्योग विकास कार्यक्रम (मेड्पा) मार्फत प्रवर्द्धन गरिएका उद्यमीहरूलाई पूर्वसिकाई मान्यता विधिद्वारा स्थानीयस्तरमानै सीप परीक्षण गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
 २५. नेपाल सरकारको सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत यस नगरपालिकामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
 २६. संघ प्रदेश सरकारसँग समन्वय एवं सहकार्य गरी नवप्रवर्तनीय साभेदारी कार्यक्रम मार्फत उद्यमशीलता विकास गरी रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
 २७. **“निजी क्षेत्र लगानीमैत्री”** नगरपालिका निर्माण गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारिता अवधारणा बमोजिम मानहुँकोट, मादी नदी एकीकृत विकास आयोजना, नारेश्वर ताल निर्माण, शहिद कालिका मन्दिर निर्माण लगायतका योजनाहरूमा सहकार्य गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ । साथै सार्वजनिक निजी साभेदारी कार्यक्रमका लागि स्थानीय व्यवसायीहरूसँग विस्तृत अन्तरकृया गरी लगानीका लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।
 २८. व्यास नगरपालिका भित्र सञ्चालित माटो, ढुङ्गा कटिड उद्योग, चुन ढुङ्गा उद्योग, विभिन्न स्तरका इट्टा उद्योग, ढुङ्गा र काठजन्य उद्योग लगायतका अन्य उद्योगहरू संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको कानुन बमोजिम दर्ता, नियमन र अनुगमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 २९. फुटपाथ अतिक्रमणलाई पूर्ण रुपमा निषेध गरी सडक व्यवसायीलाई नगर सुरक्षा र सौन्दर्यतामा असर नपर्ने गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
 ३०. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा उद्यमीहरू र नगर भित्रका युवाहरूको व्यवसायिक प्रवर्द्धन एवं स्वरोजगार सृजना गर्न बिना धितो विभिन्न वित्तीय संस्थासँग समन्वय गरी नगरपालिकाको सहभागितामा व्यवसाय सञ्चालन अनुदान एवं सरल ऋण उपलब्ध गराउन सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

“आफ्नै गाउँ फर्की आउँ” भन्ने कार्यक्रम मार्फत विदेशबाट फर्किएर आई उद्योग व्यवसाय गर्नेलाई शुरुवाती सहयोग कोष (Start up fund) को व्यवस्था गरिनेछ ।

३१. उद्योग वाणिज्य संघ तनहुँ दमौली बजार इकाइ, टोल विकास संस्था र अन्य व्यवसायिक संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा व्यवसाय दर्ता, व्यवसाय कर, घरभाडा कर, विज्ञापन कर सङ्कलन कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ, सङ्कलित रकमबाट बजार क्षेत्रको सुरक्षा, सौन्दर्यताका लागि सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
३२. व्यास नगरपालिका भित्र अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरुको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३३. श्रमिक सहायता कक्ष र रोजगार परामर्श केन्द्र स्थापना गरी सम्बद्ध ऐन र कार्यविधि निर्माण गर्ने कार्य गरिनेछ ।
३४. शहरी क्षेत्रको सुरक्षाका लागि उद्योग वाणिज्य संघ दमौली बजार इकाइसँग सहकार्य गरिनेछ ।
३५. योगदानमा आधारित श्रमिकहरुको सामाजिक सुरक्षा कोष स्थापना गरी श्रमिक सम्मान र सहयोगको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

(ग) पर्यटन क्षेत्र :

३६. व्यास नगरपालिकाको दीर्घकालीन योजनामा पर्यटनलाई महत्वपूर्ण प्राथमिकतामा राखिएको हुँदा नगर भित्रको धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यापर्यटनलाई महत्वका साथ अधि बढाइनेछ । व्यास नगरपालिकाको मौलिक संस्कृति, परम्परा, ऐतिहासिक, धार्मिक महत्वका स्थानहरुलाई सम्बर्द्धन संरक्षणको अभियान अधि बढाइनेछ । साथै पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण गर्दा पुरातात्विक महत्वका धार्मिक, साँस्कृतिक ऐतिहासिक मठमन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद र गुफा लगायतका मौलिक संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३७. व्यास जन्मभूमि व्यास ३ मा महर्षि वेदव्यासको १०८ फिट अग्लो मूर्ति निर्माण सम्पन्न गर्न प्रदेश र संघ सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । व्यास १० दुम्सीचौरमा पर्यटकीय प्रवर्द्धनका लागि नारेश्वर ताल निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३८. ग्रामिण पर्यटन विकासका लागि पदमार्ग निर्माण, स्टोल ट्रेल निर्माण, होमस्टेको क्षमता विकास एवं स्तरीकरण, पाउना घर तथा स्नान घर स्तरीकरण लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिका भित्रका होटल एवं होमस्टेहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
३९. व्यास नगरपालिका भएर बग्ने (करिब १८ कि.मी.) मादी नदीको बहुउद्देश्यीय विकासका लागि व्यास मादी नदी एकीकृत विकास परियोजनाको गुरुयोजना बनिसकेकाले गुरुयोजना अनुसार कार्य गर्न संघ, प्रदेश सरकार र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रसँग समन्वय गरिनेछ ।
४०. तनहुँसुर क्षेत्रलाई केन्द्र विन्दुमा राखेर भानु शान्ति निकुञ्जबाट तयार पारिएको **“पर्यटन गुरुयोजना”** अनुसारका कार्यक्रमहरु संघ र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
४१. गण्डकी प्रदेशको सहलगानीमा मुख्यमन्त्री नवप्रवर्तनीय कार्यक्रम अन्तर्गत व्यास १४ रुम्सी गाउँलाई नमूना गाउँको रुपमा विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई २०८३ भित्र नमूना साँस्कृतिक पर्यटकीय गाउँ घोषणा गरिनेछ । साथै अन्य विभिन्न पर्यटकीय सम्भावना बोकेका गाउँ, वस्ती तथा क्षेत्रहरुमा पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरु विस्तार गरिनेछ ।

४२. व्यास नगरपालिका भित्रका मौलिक संस्कृतिलाई संरक्षण सम्बर्द्धन गर्न नयाँ पुस्तामा साँस्कृतिक मौलिक परम्परा हस्तान्तरणका गाउँ, टोल, विद्यालय स्तरीय विभिन्न प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरु अघि बढाइनेछ ।
४३. मानहुँकोट, छाब्दी, गलेखामकोट, शहिद कालिका जंगलपार्क, पुलिमराङ, कुलुङकोट, तनहुँसुर, भाकथान, क्यामिन कालिका लगायत व्यास नगरभित्रका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरु र दलित, गुरुङ, मगर, दराई, कुमाल, बोटे, भुजेल लगायतका जातिय पहिचानका संग्रहालयहरुको पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४४. व्यास नगरपालिका स्थित पर्यटकीय सम्पदा एवं उपजहरुको एकीकृत रुपमा तथ्याङ्क सङ्कलन गरी डिजिटल प्रविधि मार्फत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रचारप्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(घ) सुरक्षित वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन :

४५. वैदेशिक रोजगार सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित गराउन थप पहल गरिनेछ । त्यसका लागि सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । व्यास नगरपालिकाका बासिन्दालाई विदेशमा काम लाग्ने खालको सीप तालिम लिएर मात्रै वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यवस्थाका लागि प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
४६. वैदेशिक रोजगारीमा जान लागेकाहरुलाई विदेश जाने क्रममा प्रयोग भएका कागजातहरुको प्रतिलिपिहरु एकप्रति कागजात घरमै छाड्न र गैसकेकाहरुलाई विदेशबाट पठाउन प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
४७. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकाहरुको सीप पूँजी र प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी नगरपालिकाको आर्थिक बृद्धिमा टेवा पुऱ्याइनेछ । त्यसका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा नीतिको व्यवस्था गरी पुनः एकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४८. वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्ति तथा उनीहरुको परिवारका सदस्यहरुमा देखापर्ने मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक समस्याको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि व्यक्तिगत र सामुहिक मनोपरामर्श सेवाका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४९. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषणको उपयोगका लागि वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी ज्ञान वृद्धि तथा सचेतना सम्बन्धी एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालनको लागि वित्तीय साक्षरता रणनीतिक योजना तयार गरिनेछ ।
५०. सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी चेतनामूलक होर्डिङ बोर्डहरु विभिन्न स्थानमा राख्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६१. नेपाल सरकारसँगको सहकार्यमा स्थानीय तहबाट नै श्रम स्वीकृतिको प्रक्रियालाई अझै प्रभावकारी र सेवाग्राहीमैत्री बनाइनेछ ।
५२. वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरुको निशुल्क सीप परीक्षणको लागि सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरिनेछ ।

(ङ) शिक्षा :

५३. नगरभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुलाई नमूना विद्यालयको रुपमा विकास गर्न एक वडा एक नमूना विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यार्थीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न विद्यार्थीलाई ल्याउने, सिकाउने र टिकाउने नीति अनुरूप कार्य अघि बढाइनेछ । संघीय सरकारको कार्यक्रम बमोजिम

घोषणा गरिएको नमूना विद्यालयलाई संघीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५४. सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको क्षमता विकास एवं गुणस्तर वृद्धिका लागि विद्यार्थी करियर गाइडेन्स, एक विद्यालय एक सृजनशील कार्यक्रम, सिर्जनशील शुक्रवार कार्यक्रम, च्यालेन्ज फण्ड, अन्वेषण तथा नवप्रवर्तन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
५५. विद्यार्थीमा अन्तरनिहित प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि माध्यमिक र आधारभूत विद्यालयस्तरीय विभिन्न अतिरिक्त कृयाकलापहरू सञ्चालन तथा आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीद्वारा निर्मित शैक्षिक सामग्रीको प्रदर्शनीबाट क्षमता प्रदर्शन गर्ने कार्यक्रम शैक्षिक महोत्सव तथा शैक्षिक सामग्री प्रदर्शनी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५६. विद्यालयहरूमा शिक्षक कर्मचारीहरूबाट समयको परिपालना, नियमितता, शिक्षक कर्मचारीहरू माथि विद्यालयमा उपस्थिति तथा समयको परिपालनालाई लिएर हुने गरेको नकारात्मक टिका टिप्पणीको अन्त्य गर्न, पेशाप्रति पूर्ण निष्ठावान र वफादार भई अध्यापन कार्यमा संलग्न भई शिक्षण सिकाइको समयमा वृद्धि गर्ने प्रयोजनका लागि विद्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरी तथा शिक्षक र विद्यार्थीहरूको लगबुक राख्ने व्यवस्थाका लागि विद्यालयहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
५७. व्यास नगरपालिका स्थित सम्पूर्ण सामुदायिक एवं संस्थागत विद्यालयहरूका सरोकारवालाहरूको शैक्षिक अभिलेख व्यवस्थापन र विद्यालय नियमनलाई Software को माध्यमबाट व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
५८. व्यास नगरपालिका भित्रका अनाथ कोरोनाबाट मृत्यु भएका बेपत्ता, शहिद, विपन्न, असहाय घरपरिवारका बालबालिकाको शिक्षाका लागि व्यास ७ शेषमटारमा रहेको “व्यास नगर समता विद्यालय” लाई निरन्तरता दिई क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
५९. विद्यालयका विद्यार्थी तथा शिक्षकको क्षमता विकास एवं गुणस्तर वृद्धि र मनोबल उच्च राख्न विद्यालयमा शिक्षण सिकाइका क्रममा गरिने उत्कृष्ट क्रियाकलाप र हरेक शुक्रवार सञ्चालन हुने अतिरिक्त क्रियाकलापहरूमा गरिने विद्यालयको उत्कृष्ट गतिविधि तथा क्रियाकलापहरूलाई छोटो भिडियो मार्फत राख्न सकिने Software वा एप्सको विकास गरी उक्त उत्कृष्ट गतिविधि तथा क्रियाकलापहरूलाई मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक मापदण्ड निर्माण गरिनेछ र सो मापदण्ड बमोजिम प्रत्येक महिनाको प्रधानाध्यापक बैठकमा Student of the month, Teacher of the month र School of the month घोषणा गरी पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६०. विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापनमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई पेशाप्रति निष्ठावान भई पदीय दायित्व निर्वाह गर्ने शिक्षकहरू मध्येबाट सूचकगत आधारमा उत्कृष्ट छानिएका शिक्षकहरू, सेवा निवृत्त शिक्षकहरू, समाज सेवामा उत्कृष्ट कार्य गर्ने व्यक्तिहरूलाई सम्मान तथा कक्षा ५, ८, १० र १२ मा सर्वोत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने छात्रछात्रालाई शिक्षा दिवसका दिन पुरस्कार तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
६१. न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयहरूलाई नजिकको विद्यालयमा समायोजन गरी न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६२. संस्थागत विद्यालयहरूलाई नगरपालिकाबाट सञ्चालन गरिने हरेक शैक्षिक तथा अतिरिक्त कृयाकलापमा संलग्न गराउँदै संस्थागत सामुदायिक विद्यालयका असल अभ्यासहरूलाई अनुशरण गर्दै एक आपसमा असल अभ्यास आदानप्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

६३. विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रधानाध्यापक र विद्यार्थीहरूसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम मार्फत् गुणासा सुन्ने, अनुभव आदानप्रदान गर्ने तथा नयाँ कार्यक्रम तयका लागि सुझाव सङ्कलन गर्नका लागि प्रधानाध्यापक, अध्यक्षहरु र बाल क्लबसँग नियमित बैठकको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६४. स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन तथा विद्यार्थीहरुको पोषण सुरक्षाका लागि दिवा खाजामा स्थानीय उत्पादनलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । सर्वसुलभ गुणस्तरीय शिक्षाको अवधारणा बमोजिम शिक्षा क्षेत्रलाई अगाडि बढाइनेछ ।
६५. आधारभूत तहमा गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँच वृद्धि गर्न दलित, अल्पसंख्यक, लोपोन्मुख, पिछ्छाडिएको क्षेत्र र आर्थिक रूपले विपन्न तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६६. विषय र विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक दरबन्दी पुनरावलोकन गरी आवश्यक शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ । विद्यार्थी संख्या र भौगोलिक दूरीका आधारमा विद्यालय तथा शिक्षक दरबन्दी समायोजन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६७. फरक क्षमता भएका बालबालिकाहरु अध्ययन गर्ने स्रोतकक्षा सञ्चालित विद्यालयका बालबालिकाहरुको अपाङ्गताको प्रकृति अध्ययन गरी प्रकृति मिल्ने विद्यार्थीहरुलाई सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी एकीकृत गरी एउटै विद्यालयमा आवसीय सुविधा सहित पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६८. सम्पूर्ण विद्यालयलाई लैङ्गिकमैत्री, बालमैत्री, प्रविधिमैत्री र अपाङ्गतामैत्री शैक्षिक तथा भौतिक पहुँचयुक्त वातावरण बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरुमा किशोरीहरुलाई स्यानेटरी प्याडको निःशुल्क वितरणको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
६९. विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गर्न पानी जाँच तथा खानेपानी प्रणालीको सुधारको लागि आर्सेनिक र पिउन योग्य भए नभएको गुणस्तर जाँच गरिनेछ । स्मार्ट खानेपानी सञ्चालन भएका विद्यालयहरुको अनुभवका आधारमा थप विद्यालयमा विस्तार गरिनेछ ।
७०. दीगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको लागि शैक्षिक रणनीतिक योजनाको स्थानीयकरण, प्रविधिमैत्री शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरी बदलिँदो परिस्थिति र समयसापेक्ष शिक्षण सिकाईलाई सूचना प्रविधिसँग जोडी इ लर्निङ कक्षा सञ्चालनमा पहल गरिनेछ ।
७१. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक सुधारको लागि विद्यार्थी दिवा खाजा कार्यक्रम, निशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण, छात्रवृत्ति वितरण, विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामग्री व्यवस्था, केन्द्रबाट तोकिएका नमूना विद्यालय कार्यक्रम कार्यान्वयन, निशुल्क सेनिटरी प्याड व्यवस्थापन जस्ता सर्शत कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७२. “जहाँ विद्यार्थी त्यहाँ शिक्षक” भन्ने अवधारणा कार्यान्वयन गर्न शिक्षक दरबन्दी मिलान, विद्यालय तथा कक्षा समायोजन कार्यलाई निरन्तरता दिई विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा विषयगत तथा तहगत शिक्षक व्यवस्थापन गरिनेछ । उच्च शिक्षाको सहज पहुँच तथा व्यास नगरका नागरिकहरुको उच्च शिक्षा प्राप्त गर्ने हक अधिकार सुनिश्चित गरी उच्च शिक्षालाई प्रभावकारी गुणस्तरीय र प्राविधिक शिक्षातर्फ जोड दिई आत्मनिर्भर, स्वावलम्बन र रोजगार उन्मुख शैक्षिक वातावरण बनाउन पहल गरिनेछ ।
७३. विद्यालय परिसर सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरी शौचालय निर्माण तथा सुधार, पिउने पानीको व्यवस्थाका साथै विद्यार्थीको शारीरिक, मानसिक तथा संवेगात्मक विकासको लागि बालमैत्री उद्यान,

कक्षाकोठा, प्रयोगशाला, ICT LAB, पुस्तकालय, वाचनालय, चमेनागृह आदिको आवश्यकीय पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

७४. व्यास नगरको कला, संस्कृति, सम्पदा, कृषि, पर्यटन लगायतका विषयहरु समेटेर तयार भएको (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम (हाम्रो व्यास नगर) को सहजीकरणका लागि शिक्षक निर्देशिका, कार्यपुस्तक, नगर संग्रहालय र मनोरञ्जनात्मक शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्नको लागि शैक्षिक वृत्तचित्र निर्माण लगायतका कार्यमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७५. व्यास नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने (व्यास नगरपालिका स्थायी ठेगाना भएका) MBBS मा अध्ययनका लागि इच्छुक विद्यार्थीहरु मध्ये निजले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको आधारमा उत्कृष्ट एक जना विद्यार्थीलाई अध्ययनका लागि सहयोग उपलब्ध गराइनेछ र अध्ययन पश्चात् यस कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य कार्यालयहरुमा सेवा गर्ने अवसरको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
७६. सिकाई उपलब्धिको बेसलाइन तयार गरी न्यूनतम वार्षिक सिकाई उपलब्धि हासिल हुने गरी शिक्षण सिकाईमा जोड दिइनेछ । यस्मा प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकको कार्यसम्पादन करार गरी मूल्याङ्कनको आधारमा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
७७. विद्यालयको शैक्षिक, प्रशासनिक, आर्थिक, भौतिक व्यवस्थापन लगायतका विषयमा चुस्तता कायम गर्न तथा शिक्षण सिकाईमा प्रभावकारिता ल्याउन रुजु सूची बनाई आकस्मिक निरीक्षण एकल तथा समूह सुपरिवेक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७८. प्रसुति बिदा लिई बिदामा बसेका शिक्षकहरुको ठाँउमा वैकल्पिक शिक्षक (सट्टा शिक्षक) को व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७९. नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित उच्च शिक्षा अध्यापन हुने क्याम्पसहरुलाई संस्थागत विकासका लागि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
८०. आदिवासी, जनजाती तथा लोपोन्मुख जातजातीहरुको भाषा, धर्म, संस्कृति, संस्कार, रितीरिवाजको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
८१. व्यास नगरपालिकालाई शैक्षिक अध्ययन अनुसन्धानको केन्द्रको रुपमा विकास गर्न नगरपालिकालाई उपयुक्त हुने विषयवस्तुमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा शोधपत्र कार्य गर्ने अनुसन्धानकर्ताहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
८२. विद्यालय स्तरदेखि नै विद्यार्थीहरुमा स्वरोजगार र उद्यमशीलताको भावना जागृत गराउनको लागि विद्यार्थीहरुलाई आयआर्जनसँग जोड्न संभाव्यता अध्ययन गरी पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
८३. विद्यालयका शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विभिन्न प्रकारका तालिमहरुको व्यवस्था गर्दै उत्कृष्ट कार्य गर्ने शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुलाई मापदण्ड बनाई सम्मान तथा पुरस्कार कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
८४. सामुदायिक सिकाई केन्द्रमार्फत निरन्तर शिक्षा, आय आर्जन कार्यक्रम र समुदाय परिचालनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
८५. विद्यालय उमेरमा हुने दुर्व्यसनको सिकारबाट बालबालिकाहरुलाई बचाउन चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८६. विपद् तथा महामारीको अवस्थामा सिकाई निरन्तरताका लागि क्षतिपूरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

८७. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत फरक क्षमता भएका विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ । किशोरीहरूका लागि आत्मरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८८. शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि केन्द्रित शैक्षिक कार्यक्रमहरू विशेष गरी शैक्षिक सामग्री, विज्ञान प्रयोगशाला, सूचना तथा प्रविधि प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८९. विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको बाल मस्तिष्क सिर्जित प्रतिभाहरूलाई सम्मान र प्रोत्साहनका लागि प्रतिभा पहिचान प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९०. उच्च शिक्षा तथा प्राविधिक शिक्षा अध्ययनका लागि शैक्षिक सहायता कार्यक्रमको निरन्तरता गरिनेछ ।
९१. नगर क्षेत्रभित्रका द्वन्द्व पिडित जेहन्दार बालबालिकाहरूलाई शैक्षिक प्रोत्साहन कार्यक्रमको निरन्तरता दिइनेछ ।
९२. विद्यालय भौतिक र शैक्षिक पूर्वाधार विकास तथा शिक्षकको पेशागत क्षमता विकासका लागि संघ र प्रदेश स्तरीय शैक्षिक निकायहरू एवं गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको आपसी समन्वय, साभेदारी र सहकार्यको संस्कृतिलाई कायम राखिनेछ ।
९३. विद्यालय अनुगमन र सुपरिवेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी र नतिजामूलक बनाउन संयुक्त एकीकृत अनुगमन संयन्त्र परिचालन गरिनुका साथै डिजिटल अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
९४. “हाम्रो शिक्षा हाम्रै भाषामा” नीति लागु गर्दै यस नगरपालिकामा कक्षा ८ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई स्थानीय विषय अन्तर्गत इच्छुक विद्यार्थीहरूलाई संस्कृत, मगर, गुरुङ, नेवारी, मदर्शा शिक्षा मातृभाषामा पठनपाठन गराइनेछ । स्थानीय पाठ्यक्रमलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
९५. अल्पसंख्यक, अति विपन्न र दलित परिवारका नगरवासी विद्यार्थीहरूलाई सामुदायिक विद्यालयहरूमा १२ कक्षासम्म निशुल्क शिक्षा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९६. व्यास नगरपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा हरित विद्यालय विकास कार्यक्रम लागु गरी हरित पर्यावरण प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
९७. शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा सञ्चालन हुने सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूको नगरस्तरीय आधारभूत तहको कक्षा ५ र कक्षा ८ को नगरस्तरीय परीक्षा सञ्चालनलाई थप व्यवस्थित गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
९८. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको समन्वय एवं सहकार्यमा विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९९. विज्ञहरूको समूह बनाई शैक्षिक सुधारका प्रयासहरू गरिनेछ ।
१००. संविधानबाट प्रत्याभूत निशुल्क शिक्षालाई सार्थक बनाउन दरबन्दी पूरा भएका आधारभूत तहको शिक्षा पूर्ण रूपमा निशुल्क गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०१. संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक भौतिक तथा अन्य प्राविधिक पक्षको नियमित अनुगमन निरीक्षण तथा नियमन गरिनेछ । साथै कोभिड १९ लगायत अन्य आइपने विपद्जन्य परिस्थितिमा शिक्षण सिकाईलाई निरन्तरता दिन वैकल्पिक माध्यमको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
१०२. विद्यालयका विभिन्न शैक्षिक तथ्याङ्कहरू एकीकृत शैक्षिक सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नका लागि प्रबोधीकरण कार्यक्रम गरी शैक्षिक तथ्याङ्कमा भएको त्रुटी हटाई थप शुद्धता ल्याउने प्रयास गरिनेछ ।

१०३. नगर स्तरीय विभिन्न कार्यक्रममा एक रुपता ल्याउन नगरको शैक्षिक कार्यपात्रो तथा विद्यालयको निकासो र शैक्षिक गतिविधि सहित शैक्षिक दर्पण प्रकाशन गरी सूचनाको पहुँचमा सबैलाई ल्याइनेछ ।
१०४. व्यास नगरपालिका भित्र बसाईसराईका कारणले कतिपय गाउँमा हिजो गौरवपूर्ण तवरले स्थापित भएका विद्यालयहरूमा विद्यार्थी अभावले विद्यालयहरूलाई निरन्तरता दिन कठिनाई भएको त्यस्ता विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको सदुपयोग र सीमित विद्यार्थीहरूलाई आर्जन गर्ने नैसर्गिक बाल अधिकारको प्रत्याभूति दिनुपर्ने चुनौतिका बीच नगरभित्रका विद्यालयहरूको समसामयिक सुधारका लागि नगर शिक्षा योजनालाई अध्यावधिक गरी विज्ञहरूको परामर्शमा “नगर प्रमुख शैक्षिक सुधार योजना” लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०५. व्यास नगरपालिकामा रहेको विशेष गरी महिला र विपन्न क्षेत्रका विद्यार्थीहरूले अध्ययन गर्ने एक मात्र सामुदायिक क्याम्पस आदिकवि भानुभक्त क्याम्पसको गुणस्तर सुधार एवं विश्वविद्यालय स्थापनाको पूर्वाधार निर्माण, विज्ञान र प्रविधिको अध्ययन व्यवस्थापनका लागि सहयोग पुर्याइनेछ ।
१०६. बाल श्रममुक्त, बालमैत्री, पोषणमैत्री, वातावरणमैत्री र युवामैत्री व्यास नगरपालिका घोषणा गर्ने कार्यक्रमलाई विशेष अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । व्यास नगरपालिकामा स्थायी बसोबास भई उच्च शिक्षा हासिल गरिरहेका विज्ञान प्रविधि एवं प्राविधिक शिक्षा लगायतका विषय अध्ययन गर्ने विपन्न र प्रतिभावान विद्यार्थीहरूलाई अनुसन्धान गर्ने कार्यमा र नगरपालिका भित्रका विद्यालय तथा क्याम्पसमा अध्ययनरत कक्षा ११ र १२ का विपन्न वर्गका छात्रछात्राहरूलाई अध्ययन गर्नका लागि प्रदान गरिने छात्रवृत्ति सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसरी छात्रवृत्ति प्रदान गर्दा दलित र जनजाति वर्गका विपन्न छात्राहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१०७. व्यास नगरपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूको विश्वसनीयता बढाउन व्यास नगरपालिका भित्र कार्यरत जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक र व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी/सदस्यहरूले आफ्ना बालबालिकालाई अनिवार्य रूपमा सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गरी अध्यापन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०८. व्यास नगरपालिकालाई “बालमैत्री नगरपालिका” घोषणा गर्ने उद्देश्यका साथ निर्माण भएको कार्यविधि बमोजिम बालमैत्री नगरपालिका घोषणाका लागि मापदण्ड अनुसारका कार्यहरू अघि बढाइनेछ । यस कार्यमा बाल क्लब, सिकाई केन्द्र र बाल विकासका शिक्षकहरू समेतको सहभागिता गराइनेछ ।
१०९. “ज्ञान नै समृद्धिका आधार” भन्ने मान्यताका साथ व्यास नगरपालिका भित्र अनुसन्धान सामग्री सहितको विशिष्ट कृतिहरूको संगालो भएको डिजिटल पुस्तकालय (Digital Library) स्थापना गरी उच्च शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई निःशुल्क अध्ययन, अनुसन्धानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११०. व्यास नगरपालिका भित्रका संस्थागत विद्यालयद्वारा लिइएको शुल्कको अध्ययन गरी मापदण्ड बनाई संस्थागत विद्यालयलाई व्यवस्थित गरिनेछ । साथै न्यूनतम भौतिक सुधारको मापदण्ड बनाई लागु गरिनेछ ।
१११. सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूको प्रोत्साहन सुविधा थप गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै प्रधानाध्यापक छनौट हुँदा पेश गरिएको विकास प्रस्तावको हरेक वर्षमा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११२. स्काउटिङ शिक्षा विकासको आधारभूत तालिम सञ्चालन गर्न एक माध्यमिक विद्यालय एक स्काउट युनिट बनाई आवश्यक सहयोग पुर्याइनेछ ।

११३. व्यास नगरपालिका भित्र सञ्चालित प्राविधिक विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई बडा र नगर बजेटबाट प्रत्येक बडाले छनौट गरी सिफारिस गरेका न्यूनतम १ जना विपन्न एवं जेहन्दार विद्यार्थीलाई व्यास नगरपालिका भित्रकै विद्यालयमा अध्ययन गरेमा पूर्ण छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।

(च) भाषा, साहित्य र संस्कृति कला :

११४. भाषा, साहित्य, संस्कृति, कला र पर्यटनप्रति रुचि बढाउने विभिन्न प्रतियोगिता गराउने प्रयासहरु गरिनेछ ।

११५. सम्पदाहरुको पहिचान, मौलिक संस्कृतिहरुको विकास र विस्तारमा जोड दिइनेछ ।

११६. भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति र प्राकृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण र संवर्द्धन गरी आन्तरिक पर्यटन विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।

११७. लेखक तथा साहित्यकारहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी साहित्य लेखनमा निखार ल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११८. साँस्कृतिक पहिचान, जातीय सद्भाव बढाउने मौलिक रैथाने खानपान संस्कृति विकास गराई स्वच्छ खानपानको व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११९. स्थानीय नवप्रतिभाहरुको खोजी गरी क्षमता विकास पुरस्कृत र सम्मान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१२०. व्यास प्रज्ञा पुरस्कारको स्थापना गरी वेदव्यास सम्बन्धी अनुसन्धानकर्ताहरुको प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१२१. मौलिक संस्कृतिलाई पुस्तान्तरण गर्न साँस्कृतिक शिक्षक परामर्श सेवाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

१२२. व्यास नगरपालिका भित्र बोलिने भाषिक अध्ययन अनुसन्धान गरी सबै भाषा, संस्कृति, ललितकला, प्राचिन, ऐतिहासिक स्थलहरुको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्ने कार्यको व्यवस्थापन मिलाइनेछ ।

१२३. व्यास नगरपालिकाका विभिन्न कला, पुरातत्व, संस्कृतिको संरक्षण गर्दै साहित्यिक प्रवर्द्धन गर्न गठित प्रज्ञा सभालाई स्रोत साधन सहित कियाशील बनाइनेछ ।

(छ) महिला तथा बालबालिका :

१२४. बालमैत्री स्थानीय शासनका ५१ वटा क्षेत्रगत सूचक, ५ वटा चरण र २८ वटा तहगत खुड्किला अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरी जिल्लामै पहिलो बालमैत्री नगर घोषणा गर्नका लागि सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुसँग समन्वय, सहकार्य र साभेदारीमा हातेमालो गर्दै आवश्यक श्रोत साधनको प्रभावकारी व्यवस्थापन र उचित प्रयोग गरी सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ मुलुकी देवानी संहिता, २०७४, बालश्रम निषेध र नियमित ऐन, २०५६, बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी १९८९, बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७८, बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९, दीगो विकास लक्ष्य तथा १६ औं योजनाले दिएका अधिकारको उपयोग गर्दै गैरविभेदीकरण, बालबालिकाको सर्वोत्तम हित, बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास तथा अर्थपूर्ण बाल सहभागिताकालाई ध्यान दिई बाल विवाह तथा बालश्रमको अन्त्य गर्दै बालमैत्री व्यवहार तथा बालमैत्री भौतिक संरचनाको निर्माण लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१२५. हिंसा पिडित महिलाहरुको लागि निशुल्क कानुनी तथा मनोसामाजिक परामर्श सहितको सेवा प्रदान गरी पारिवारिक तथा सामाजिक पुर्नमिलन नहुन्जेलसम्म आवश्यक संरक्षण गरिनेछ ।

१२६. लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणका लागि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी सचेतनामूलक कार्यक्रम मार्फत टोल, वस्ती तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१२७. महिलाहरुको कार्यबोझ कम गर्नका लागि महिला पुरुष समविकास तालिम सञ्चालन गरी महिला र पुरुष भएकै कारण समाजले दिएका सामाजिक जिम्मेवारीका क्षेत्र फराकिलो गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
१२८. महिलाहरुको आयआर्जनमा वृद्धि गर्नका लागि व्यवसायिक सीप विकास तथा कानुनी एवं नेतृत्व विकासका तालिम सञ्चालन गरी महिला सशक्तीकरणमा सहयोग पुर्याइनेछ ।
१२९. किशोरीहरुको आत्मरक्षा तालिम सञ्चालन गरी किशोरीहरुको आत्मबल बढाइनेछ ।
१३०. समुदाय प्रहरी साभेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामाजिक सचेतीकरणमा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१३१. बाबुआमा बिहिन आर्थिक रुपमा विपन्न बालबालिकाहरुका लागि बालकोष स्थापना गरी सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
१३२. बालविवाह तथा बालश्रम न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१३३. बालश्रम न्यूनीकरणका लागि व्यवसायी, रोजगारदाता, नगर उद्योग वाणिज्य संघ, शिक्षक तथा विद्यार्थी लगायतका सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
१३४. लैङ्गिक हिंसा विरुद्धका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवसहरुमा समय सापेक्ष सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी महिला हक अधिकारका विषयमा सशक्तीकरण गरिनेछ । साथै महिला हित रक्षाको लागि कोषको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३५. महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारको विभेद, शोषण अन्याय र अत्याचारको अन्त्य गरी सभ्य र समतामूलक समाज निर्माणका लागि पहल गरिनेछ । लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण गरिनेछ ।
१३६. “सम्पूर्ण महिला सबैभन्दा पहिला” भन्ने नारा सहित एकल, विपन्न तथा पिछडिएका महिलाहरुको सशक्तीकरण र क्षमता विकास गरी मूल प्रवाहमा ल्याइनेछ ।
१३७. लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तीकरणको नीतिलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । नीति निर्माण तहमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता र प्रतिनिधित्वलाई सुनिश्चित गर्दै नेतृत्व विकासमा जोड दिइनेछ ।
१३८. “महिला तथा बालबालिकासँग उपप्रमुख कार्यक्रम” अन्तर्गत द्वन्द्व प्रभावित, एकल तथा विपन्न महिलाहरुका लागि सीपमूलक तालिम, बीउपूँजी प्रदान, प्रविधि हस्तान्तरण र बजारीकरणमा सहयोग गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३९. बालमैत्री स्थानीय शासन नगरपालिका घोषणाका लागि चरणबद्ध गरिने कार्यहरु अघि बढाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ज) अपाङ्गता सम्बन्धमा :

१४०. व्यास नगरपालिमामा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालय र सार्वजनिक संरचनाहरु अपाङ्गतामैत्री बनाउन सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
१४१. व्यास नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सशक्तीकरण र पुनर्स्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१४२. संघ र प्रदेश सरकारबाट सहयोग उपलब्ध हुन नसकेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य विमा वा सहयोगको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४३. व्यास नगरपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी उनीहरूको आत्मनिर्भरता र सम्मानको वातावरण निर्माण गर्न गराउन अपाङ्गता सम्बन्धी व्यास नगरपालिकामा कृयाशील संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
१४४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि विभिन्न खेलकुदहरूको व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
१४५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण र सीप विकास तालिम लगायत सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१४६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तीकरणसँग सहज र सम्मानजनक जीवन सुनिश्चित गरिनेछ ।
१४७. अपाङ्गता क्षेत्रको सेवा विस्तारका लागि नगरपालिकाबाट व्यवस्था गरिएको सांकेतिक भाषाको दोभाषेलाई निरन्तरता दिई सेवा प्रभावकारी बनाइनेछ ।

(भ) ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धमा :

१४८. ज्येष्ठ नागरिकको जीवन सम्मानित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाई उनीहरूका ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नगरको समृद्धिका लागि उपयोग गरिनेछ ।
१४९. जेष्ठ नागरिकहरूको निशुल्क एवं घरदैलो मै स्वास्थ्य सेवा एवं सम्मानका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ । ज्येष्ठ नागरिक भत्ता प्राप्त गर्न उमेर पुगेका जेष्ठ नागरिकहरूलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५०. व्यास नगरपालिका भित्रका जेष्ठ नागरिकहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी उचित सम्मान र स्याहारको व्यवस्था मिलाइनेछ । असहाय एवं परिवारबाट हेला भई जीवन गुजारा गर्न कठिन जेष्ठ नागरिकहरूको सम्मान र संरक्षणका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५१. नगरपालिकामा दिवाकालीन जेष्ठ नागरिक मनोरञ्जन, अन्तरक्रिया, अनुसन्धानका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
१५२. जेष्ठ नागरिक अपाङ्गता, एकल महिला, दलितहरूलाई प्राप्त हुने सामाजिक सुरक्षा भत्ता नवीकरण गर्दा राष्ट्रिय परिचय पत्र नम्बर अनिवार्य संलग्न गरी बायोम्याट्रिक प्रणालीमा भेरिफिकेसन गराई मात्र नवीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ज) युवा तथा खेलकुद :

१५३. मानहुँकोट-पुलिमन्याङ शहिद पार्क र व्यास गुफा-तनहुँशुरको खुला एवं महिला हाफ म्याराथन प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिई हरेक वर्ष एउटा मात्र म्याराथन प्रतियोगिता मितव्ययी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ ।
१५४. व्यास नगरपालिका भित्रका १८ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई फुटबल लगायतका खेलहरूमा राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धामा जान सक्ने गरी खेलाडी उत्पादन गर्न प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५५. नगरपालिका भित्र खेलिने फुटबल, भलिबल, व्याड्मिन्टन, कराँते, टेवलटेनिस विधाका खेलकुद प्रवर्द्धनका लागि नगरस्तरीय खेलकुद समिति मार्फत दीर्घकालीन सोचका साथ विभिन्न क्लब, विद्यालय, क्याम्पस, वडा स्तरका प्रतिस्पर्धाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१५६. “राष्ट्रका लागि खेलकुद स्वास्थ्यका लागि खेलकुद” भन्ने नारालाई सार्थकता प्रदान गर्न नगर प्रमुख नगर स्तरीय खुल्ला फुटबल प्रतियोगिता, उपप्रमुख कप छात्रा भलिवल प्रतियोगिता, अन्तर वडा भलिवल प्रतियोगिता, नगर प्रमुख कप खुल्ला व्याडिमन्टन प्रतियोगिता लगायतका खेलहरुलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५७. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुलाई खेलकुद क्षेत्रमा विकास गर्नका लागि खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ र समय तालिका बनाई खेलकुद प्रशिक्षकबाट प्रत्येक विद्यालयमा खेलकुद प्रशिक्षण गराइनेछ ।
१५८. विद्यार्थीको सर्वाङ्गीण विकासकालाई टेवा पुऱ्याउन माध्यमिक विद्यालयस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई अनिवार्य गरी निरन्तरता दिई विभिन्न खेलका उत्कृष्ट विद्यार्थीहरु छनौट गरी प्रदेशस्तर र राष्ट्रियस्तरका विभिन्न खेलहरुमा सहभागी गराई नगरबाट खेलाडीहरु उत्पादन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५९. खेलकुद सम्बन्धी कार्यक्रमहरु नगरस्तरीय खेलकुद विकास समिति मार्फत एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गरिने र खेलकुद सञ्चालनका लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरिनेछ ।
१६०. खेलकुदको प्रवर्द्धन र विकासका लागि वडास्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन गरी खेलकुद विकासका स्थान विशेष योजना निर्माण र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६१. खेलकुदलाई नगरको पहिचान, गौरव र प्रतिष्ठा बढाउने माध्यमको रुपमा विकास गर्दै खेलकुद पूर्वाधारको दीगो व्यवस्थापनमा जोड दिई नगर, वडास्तरीय खेल मैदान र खुल्ला व्यायमशाला (Open Physical Fitness Center) को क्रमशः निर्माण गरिदै लगिनेछ ।
१६२. वडाहरुमा गठित युवा क्लब मार्फत खेलकुद तथा सामाजिक गतिविधिहरु सञ्चालन गरी युवाहरुलाई सामाजिक उत्तरदायित्व वहन गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
१६३. नेपाल स्काउट, जु.रे.स., ने.रे.सो, ईको क्लबहरु मार्फत युवा तथा विद्यार्थीहरुलाई संगठित, अनुशासित र सेवामुखी भावनाको विकास गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
१६४. विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिताहरु सञ्चालन तथा सहभागिताका लागि खेलकुद सामग्रीहरुको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६५. युवा लक्षित कार्यक्रमको लागि सीपयुक्त, रचनात्मक तथा सिर्जनात्मक कार्यक्रमहरुको आयोजना गर्न सरोकारवाला संघ संस्था तथा निकायहरूसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।
१६६. विदेशबाट फर्किएका युवायुवती लक्षित उद्यमशीलताको लागि उनीहरुले सिकेका सीपको उपयोग हुने गरी रोजगारदाताहरूसँग समन्वयको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६७. युवाहरुलाई सामाजिक राजनितिक नेतृत्वको विकास गर्न नमूना युवा संसद अभ्यास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६८. युवालाई सामाजिक उत्तरदायित्व वहन तथा निर्वाह प्रदान गर्न स्वयंसेवी रुपमा परिचालन गरिनेछ ।
१६९. खेलप्रेमी युवाहरुलाई संगठित गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास बारे अन्तरकृया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१७०. युवा प्रतिभाको खोजी गरी प्रोत्साहन र सम्मानका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
१७१. “व्यास नगर युवा परिषद्” लाई पुनर्गठन गरी उर्जाशील युवा वर्गलाई उद्यमशील बनाउन आवश्यक सीपमूलक तालिम तथा परामर्शका कार्यक्रम सञ्चालन, युवामा स्वयंसेवी भावना तथा सामाजिक जिम्मेवारी बोध गराउन युवा स्वयंसेवक परिचालन, श्रमको सम्मान गर्ने संस्कृति विकास गर्न

उद्यमी तथा स्वरोजगार युवालाई सम्मान र प्रोत्साहन, उमेर पुगेका किशोर किशोरीहरूलाई लक्षित गरी लागू औषध प्रयोग तथा यौनजन्य हिंसालाई निरुत्साहित गरी सामाजिकरणमा प्रतिभावान युवाहरूलाई सहभागी गराइनेछ ।

१७२. आधारभूत तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको बीचमा विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता गरी उत्कृष्ट खेलाडीहरू पुरस्कृत गरिनेछ र सानै उमेरबाट बालबालिकामा खेलप्रतिको मोह जगाउने साथै स्वस्थ रहने बानीको विकास गरिनेछ ।
१७३. जिल्ला खेलकुद विकास समिति र विभिन्न संघ संस्था तथा खेलकुद क्लबहरूसँगको समन्वयमा नगरस्तरीय र वडास्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
१७४. खेल पूर्वाधार विकासको लागि विद्यालयहरूमा खेलमैदानको पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ ।
१७५. अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय तथा प्रदेशस्तरीय खेलमा पदक जित्ने खेलाडीलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गरिनेछ ।

(ट) जनजाति सहयोग कार्यक्रम :

१७६. आदिवासी जनजातिहरूको भाषा तथा संस्कृतिको अध्ययन गर्न चाहने स्वतन्त्र अध्येता तथा अनुसन्धानकर्तालाई प्रस्तावनाका आधारमा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । यस विषयमा शोध गर्न चाहने स्नातकोत्तर अध्ययनरत आदिवासी जनजातिका विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
१७७. व्यास नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सबै जात जनजातिहरूको अवस्था अध्ययन गरी मौलिक संस्कृतिलाई संरक्षण गरी लोपोन्मुख जाति, जनजाति, मुस्लिम र अन्य जातका साँस्कृतिक एवं जीवन उपयोगी सिपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहयोग पुर्याइनेछ । साथै सबै जातका जनजातिहरूको मौलिकता भल्कने गरी संग्रहालय निर्माणमा सहयोग पुर्याइनेछ ।
१७८. लोपोन्मुख र अति सिमान्तकृत आदिवासी जनजाति समुदायको लागी निशुल्क स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्वास्थ्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गरिनेछ । साथै उच्च शिक्षा प्रदान गर्न सहयोग पुर्याइनेछ ।
१७९. आदिवासीहरूको परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित व्यास नगरपालिका भित्रका नदी, खोलाहरूमा माछा वृद्धि गरिनेछ र माछा मार्ने परम्परागत पेशा संकटमा परे पश्चात् दैनिक छाक टार्न समस्यामा परेका बोटे जातिका व्यक्तिहरूलाई विशेष सहयोग कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
१८०. दलित, जनजाति लगायत सबै जातिय पहिचानका सिफारिस दिनुपर्दा सबै वडाहरूबाट निशुल्क सिफारिस उपलब्ध गराइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ठ) दलित उत्थान कार्यक्रम :

१८१. समग्र दलितहरूको हक अधिकार सुरक्षित, परस्पर सद्भाव विकसित गर्न कानुनी व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्न गठित “व्यास नगर दलित समन्वय समिति” मार्फत नगरलाई “जातिय भेदभाव मुक्त” नगरपालिका बनाउन आवश्यक सबै व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८२. दलितका परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गरी उत्पादकत्व वृद्धिका लागि परम्परागत आरनहरूको आधुनीकीकरण, पञ्चे बाजा, नौमति बाजा र सिलाई पेशामा आवद्ध व्यक्तिहरूलाई तालिम एवं मेशिन खरिद अनुदान, छालाको काम गर्नेलाई मेशिन खरिद अनुदान तथा अन्य परम्परागत पेशामा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८३. नेपालको संविधान र कानुनी प्रावधान अनुरूप समाजमा हार्दिकता र सद्भावका लागि छुवाछुत र विभेदजन्य कुसंस्कारको अन्त गरी छुवाछुत मुक्त नगरपालिका स्थापित गरिनेछ ।

१८४. दलित जातिका कक्षा ११, १२ र उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न विपन्न र जेहेन्दार विद्यार्थीलाई अध्ययन सहयोगको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

(ड) स्वास्थ्य :

१८५. व्यास नगरपालिकामा बसोबास गर्ने नगरवासीको नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग र उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ । मानसिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार तथा समुदाय स्तरमा मानसिक स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । मानसिक स्वास्थ्य सेवालाई समुदाय स्तरमा पहुँच वृद्धि गर्न संघ र प्रदेश सरकारसँग साभेदारी गरी मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

१८६. क्षयरोग, कुष्ठरोग, एच.आई.भि. जस्ता सरुवा रोग, खोपबाट बचाउन सकिने रोग, औलो, कालाजार, डेंगु लगायतका जलवायू संवेदनशील रोगको समुदाय स्तरमा सकृय खोजपड्ताल, प्रतिकार्य तथा एकीकृत निगरानीलाई गण्डकी प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१८७. प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा ध्यान तथा योग शिविर सञ्चालन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ । आयुर्वेद चिकित्सालयमा पूर्वकर्म, योग, अकपञ्चर, स्वस्थ जीवनशैली लगायतका सेवा एकीकृत रुपमा सञ्चालन र विस्तार गरिनेछ ।

१८८. “नगर प्रमुखसँग ज्येष्ठ नागरिक” कार्यक्रम अन्तर्गत आमावा स्वास्थ्य परीक्षण घरदैलो कार्यक्रम एवं परामर्श सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१८९. कृषि खेतीमा प्रयोग गरिने रासायनिक मलबाट विभिन्न घातक रोगहरु लाग्न सक्ने हुँदा त्यस्को परीक्षण गराई मानव स्वास्थ्यमैत्री कृषि व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ र तत्सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।

१९०. व्यास नगरपालिका अन्तर्गत समुदाय स्तरीय रोग निगरानी प्रणाली लागु गरिनेछ ।

१९१. व्यास नगरपालिका अन्तर्गतका विपन्न एवं अपाङ्गता भएको परिवारलाई उपचारमा सहयोग लगायत स्वास्थ्य बिमा गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याइनेछ ।

१९२. व्यास १० दुम्सीबजारमा सञ्चालनमा आएको “व्यास नगर अस्पताल” लाई सुत्केरी सेवा समेत उपलब्ध गराउने गरी सेवा विस्तार गरिनेछ ।

१९३. दमौलीमा सञ्चालित प्रदेश स्तरीय दमौली अस्पताललाई न्यूनतम ५० बेडमा सेवा विस्तार गर्ने कार्यमा सहकार्य गरिनेछ ।

१९४. ज्येष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिकासँग सम्बन्धित आँखा, मुटु रोग, क्यान्सर लगायतका जटिल रोगहरु पहिचान र उपचारका लागि राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी निशुल्क स्वास्थ्य शिविरको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९५. व्यास नगरपालिका भित्रका गर्भवती महिलाहरुको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण एवं संस्थागत सुत्केरी सेवालाई प्रभावकारी बनाउन निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र गर्भवती पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१९६. ज्येष्ठ नागरिक भत्ता प्राप्त गर्ने विपन्न ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई प्रदान गरिएको उपचार सहयोगमा निशुल्क एम्बुलेन्स सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१९७. गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला र नवजात शिशुको स्वास्थ्य निगरानी एवं सहयोगका लागि प्रसुतिकर्मी (midwives) शिक्षाका लागि न्यूनतम २ जनालाई छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९८. नगरपालिकाका स्वास्थ्य सेवालाई विस्तार गर्न आवश्यक स्थानमा स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

(ढ) पूर्वाधार निर्माण

१९९. तोकिएको समयावधिमा नै योजना सम्पन्न गर्ने गरी आवश्यक प्रक्रिया समयमामै थालनी गर्ने र योजनाको दायित्व अर्को वर्षमा सार्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिनेछ । साथै विपद् र अत्यावश्यक प्रकृतिका योजना बाहेक अन्य फुटकर योजनाहरू बजेट कार्यक्रममा नै समावेश गर्ने र अवण्डा रकम नराखिने नीति लिइनेछ ।

२००. व्यास नगरपालिकामा व्यास नगरपालिका सहित विभिन्न निकायबाट सडक निर्माणको काम भइरहेको र नगरपालिकाको सडक सम्पत्ति (Road Assets) बढिरहेको परिपेक्ष्यमा सो सडक सम्पत्तिको उचित संरक्षण सम्बर्द्धनको जिम्मा नगरपालिकाको रहने हुँदा सो बनिसकेका सडकहरू सञ्चालनरत गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२०१. व्यास नगरपालिका भित्रका रणनीतिक मार्गहरूलाई चुस्त दुरुस्त राख्न र पानीका कारण सडकलाई थप क्षति हुन नदिन नियमित मर्मतको प्रबन्ध गरिनेछ ।

२०२. मुख्य तथा रणनीतिक मार्गहरूलाई क्रमशः स्तरोन्नति गर्दै आगामी पाँच वर्षभित्र प्रदेश, संघ सरकारको समन्वयमा पक्की नाला सहित सडक पक्की गरेर आवतजावतलाई सहज बनाइनेछ ।

२०३. व्यास नगरपालिकाको शहरी वडाहरूमा सडकको नामाकरण गरी बजार क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।

२०४. व्यास नगरपालिका भित्र रहेका सडकहरूलाई बाह्रै महिना चलाउन मिल्ने गरी एम्बुलेन्स सेवा, कृषि उत्पादनको बजारीकरण तथा सार्वजनिक एवं निजी वाहन सञ्चालन जस्ता महत्वपूर्ण क्षेत्रमा योगदान पुर्याइनेछ ।

२०५. आवधिक योजना, मध्यकालीन खर्च संरचना, एकीकृत शहरी विकास कार्यक्रम आदि मार्ग दर्शक दस्तावेजको आधारमा आगामी भौतिक विकास एवं अन्य विकासमा सन्तुलित विकासको अवधारणालाई अगाडि बढाइनेछ ।

२०६. दमौली बजार क्षेत्रको वडा नं.२, ३, ४ मा वर्षात्मा आउने पानी र घरघरबाट आउने ढलको पानीलाई उपयुक्त ढलको व्यवस्था साथै निकासको व्यवस्था सहित फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र सहितको गुरुयोजना तयारी गरी क्रमशः कार्यान्वयनमा लैजाने गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ । यस्तै वस्ती विकास भएका वडाहरू व्यास १ को भादगाउँ क्षेत्र, व्यास १० को बैरेनी क्षेत्र र व्यास ५ को पतेनी क्षेत्रमा आगामी वर्षहरूमा क्रमशः अगाडि बढाइनेछ ।

२०७. व्यास नगरपालिका र नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सहकार्यमा शहरी वडाहरूमा स्मार्ट लाइट र ग्रामिण वडाका सबै गाउँमा विद्युतीकरण गर्ने र सडक बत्तीलाई व्यवस्थित गराई उज्यालो नगरपालिका घोषणा गर्ने कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

२०८. व्यास नगरपालिकालाई खरको छाना मुक्त नगरपालिका बनाउन सुरक्षित आवास कार्यक्रमलाई संघ सरकारसँगको सहयोगमा निरन्तरता दिइनेछ ।

२०९. नगरवासीहरूसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध स्थापित गर्नका लागि सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाद्वारा सबै वडाको प्रत्येक वस्ती, टोल संस्थाको सहभागिता एवं परामर्शमा समतामूलक विकास आयोजनाहरू छनौट गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२१०. नेपाल सरकारको वर्गीकरण अनुसार वडा नं.१, २, ३, ४ शहरी वडा, वडा नं.५ र १० अर्धशहरी वडा र अन्य वडाहरू ग्रामिण वडामा विभाजन भएको हुँदा विकास आयोजनाहरूको सञ्चालनमा

उपभोक्ताहरुको अपनत्व रहने गरी आयोजनाको प्रकृति र लाभान्वित जनसंख्याको आधारमा लागत सहभागिताका योजनामा ग्रामिण वडामा १५ प्रतिशत, अर्धशहरीमा वडामा २० प्रतिशत र शहरी वडामा २५ प्रतिशतसम्म रहनेछ । अन्य योजनाहरुमा ग्रामिण वडामा १०, अर्धशहरी वडामा १५ र शहरी वडाहरुमा २० प्रतिशत लागत सहभागिता रहने व्यवस्था गरिएको छ । विकास आयोजनाहरुमा आगामी आर्थिक वर्षबाट ३ प्रतिशत मात्र कन्टिन्जेन्सी कट्टा गरिनेछ ।

२११. वडाबाट छनौट भई आएका योजना तथा कार्यक्रमहरु मध्ये ठूला प्रकृतिका पूर्वाधार विकासका आयोजनाहरुलाई नगर स्तरीय, प्रदेश स्तरीय र संघीय स्तरीय आयोजना समावेश हुने गरी कार्यक्रम ल्याइनेछ । महत्वपूर्ण मार्गहरु, खानेपानीका आयोजनाहरु, खेल मैदानहरु, पर्यटकीय प्रवर्द्धनका पार्कहरु, निर्माण हुन बाँकी वडा कार्यालय भवनहरु निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी पूर्वाधारका आयोजनाहरु सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । सबै मौसममा चल्ने सबै वडा कार्यालयहरुसम्मका सडकहरुलाई क्रमशः कालोपत्रे गरिने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२१२. बृहद् मादी भ्यालीको विकास परियोजना गण्डकी प्रदेश, संघीय सरकार, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय लगानीकर्ताहरुको सहयोगमा अधि बढाइनेछ ।
२१३. नगरपालिकाको एकीकृत विकास योजनाका लागि आवधिक योजना निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ । साथै आवधिक योजनासँग वार्षिक योजनाको तादम्यता राखिने गरी मध्यकालीन खर्च संरचनालाई हरेक वर्ष अध्यावधिक गरिनेछ ।
२१४. शहरी क्षेत्रका चोक, सडक पेटी र जीर्ण सडकहरु सडक बोर्ड नेपाल समेतको सहयोगमा स्तरीकरण गरिनेछ । नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा रहेका सडकहरुको वर्गीकरण गरी सडक किनारामा हरियाली प्रवर्द्धन गर्नको लागि वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
२१५. व्यास २ गणेशमान पार्कमा भएको जिल्ला समन्वय समितिको स्वामित्वमा रहेको जग्गा कानुनी प्रकृया पुरा गरी पार्क निर्माण अभियान हालसम्म नभएकाले आगामी वर्ष पनि प्रयाश जारी रहनेछ ।
२१६. प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा नगरका सडकहरुको मापदण्ड अनुसार लगत कट्टा गर्न सम्बन्धित जग्गाधनी र सडक निर्माण उपभोक्ता समितिसँग समन्वय गरिनेछ ।
२१७. खानेपानी व्यवस्थापन गर्दा लाग्ने विद्युत महशुलमा प्रदेश सरकारसँगको सहभागितामा सहयोग कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२१८. दमौली बजारमा जोडिने बुद्धसिं मार्ग, व्यास मार्ग, दमौली केशवटार मार्ग, माहेन्द्री मार्ग, पराशर मार्ग, छाब्दी मार्ग, तालघरे दुम्सीचौर मार्ग, बागेश्वरी मार्ग, मुक्तिनारायण मार्ग, सिन्धु मार्ग, कालिका मार्ग स्तरीकरण एवं वडा कार्यालय पहुँच मार्गहरुलाई प्राथमिकतामा राखी स्तरीकरण गर्न विशेष जोड दिइनेछ ।
२१९. व्यास नगरपालिकाको शहरीकरण विस्तारलाई मध्यनजर गरी बसपार्क, बाल उद्यान, व्यवस्थित रङ्गशाला समेतका लागि व्यास ३ स्थित मादी किनारमा रहेको विभिन्न व्यक्तिका निजी स्वामित्वका करिब २०० रोपनी भतेरी जग्गालाई कानुन बमोजिम अधिग्रहण गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
२२०. मादी, साँगे, बुल्दी, छाब्दी, कलेस्ती, रिस्ती लगायतका नदी खोलाहरुले कटान गरेको वस्ती जग्गाहरुको संरक्षणका लागि संघ एवं प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी तटबन्धन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२१. “एक घर एक धारा” को खानेपानी कार्यक्रमलाई संघ, प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी पूर्णता दिने कार्यमा यसवर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

२२२. सबै वडाहरुको आफ्नै कार्यालय भवन निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ र वडा भवन निर्माण हुन बाँकी वडा नं.२ का लागि जग्गा व्यवस्थापन गर्न जिल्ला समन्वय समिति तनहुँसँग समन्वय गरिनेछ ।
२२३. व्यास नगरलाई विकसित शहर हुनको लागि आवश्यक सपिड कम्प्लेक्स, खुला मैदान, फन पार्क, सौन्दर्य, तालपोखरी, फराकिला सडक, सुविधा सम्पन्न अस्पताल लगायतका संरचनाहरुका निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
२२४. व्यास १ करङ्गाठ स्थित यसैवर्ष व्यास नगरपालिकामा हस्तान्तरण भएको बसपार्कलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ । साथै मोटर, मोटरसाइकल मर्मत कार्यमा सहयोग प्याउन एकीकृत ग्यारेजको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२२५. यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेका संघ, प्रदेश सरकार मातहतका पृथ्वी राजमार्ग, बुद्धसिं मार्ग, व्यास मार्गका सडक अधिकार क्षेत्रलाई अतिक्रमणबाट रोक्न नगरपालिका प्रतिबद्ध रही सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२२६. तनहुँ, लमजुङ, कास्की भएर बग्ने सेती, मादी नदी उपत्यकामा रहेका व्यास मार्ग र बुद्धसिं मार्ग यस क्षेत्रका नागरिकहरुको जीवन रेखा भई गण्डकी र बागमती प्रदेश जोडिने सेती मादी करिडोर मार्ग हुँदा उक्त मार्गहरुलाई “**व्यास-बुद्धसिं मार्ग**” नामाकरण गरी संघ सरकार अन्तर्गत निर्माण एवं विस्तार योजनालाई पूर्णता दिन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२२७. व्यास नगरपालिकाको सबै वडाहरुको वडा विकास योजना (Ward Development Plan) निर्माण गरी आयोजना बैंकमा राखिनेछ ।
२२८. व्यास नगरपालिका भित्रका शवदाह स्थलहरुलाई स्तरीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ण) व्यवस्थित शहरी विकास र भूमि व्यवस्थापन :

२२९. “कलात्मक र सम्पदामैत्री व्यास नगर” को अवधारणा अनुसार व्यास नगरपालिका भित्रका प्राचिन एवं परम्परागत शैलीका साँस्कृतिक पहिचान भल्कने सुरक्षित घर निर्माणमा सहयोग पुऱ्याइनेछ । व्यास नगरपालिका क्षेत्रभित्र नक्सा पास गरी निर्माण हुने घर तथा सार्वजनिक संरचनाहरुमा परम्परागत वास्तुकला, मौलिक पहिचान तथा स्थानीय साँस्कृतिक सम्पदा झल्काउने डिजाइनहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
२३०. व्यास नगरपालिकाका शहरी वडाहरु १, २, ३ र ४ मा थप आवास व्यवस्थापन हुन नसक्ने हुँदा अर्धशहरी वा ग्रामिण वडाहरुमा आवास विस्तार गर्न व्यास नगरपालिकाको दीगो र समुन्नत शहरी विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेको जग्गा एकीकरण प्रकृया (Land pooling) लाई प्राथमिकतामा राखी कार्य अघि बढाइनेछ ।
२३१. आगामी वर्ष व्यास १० बैरेनी जग्गा विकास योजनाको प्रथम चरण सम्पन्न गरी सम्बन्धित जग्गाधीहरुलाई जग्गा फिर्ता दिइनेछ । साथै सोही स्थानमा “बृहत बैरेनी जग्गा एकीकरण आयोजना” व्यास ५ “मानहुँकोट पर्यटकीय ग्राम” र व्यास ६ स्थित “शिशुघाट नयाँ शहर आयोजना” मा एकीकृत जग्गा विकास आयोजना विस्तार गर्न सम्बन्धित जग्गाधनीहरु र नगर विकास कोषसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२३२. व्यास नगरपालिका भित्रका विपन्न घरधनीका लागि निशुल्क नक्सा प्रदान गर्ने कार्यलाई विस्तार गर्दै नयाँ सान्दर्भिक नमूना तयार गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
२३३. यस नगरपालिका अन्तर्गतका सबै जग्गाहरुको वर्गीकरण सम्पन्न भएकोले जग्गा भूउपयोग अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२३४. भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरूको बसोबास र जीवन पद्धती व्यवस्थित गर्न संविधान र कानुनले प्रदान गरेको अधिकार प्राप्तमा प्रथम चरणमा भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासीहरूको जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण कार्य प्राथमिकतामा राखी अघि बढाइनेछ ।
२३५. संघीय मापदण्डका आधारमा घर तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण मापदण्डलाई अध्यावधिक गरी लागु गरिनेछ ।
२३६. छतको पानी सडकमा खसाल्ने प्रवृत्तिलाई निषेध गरिनेछ र सोको उलंघन गर्नेलाई दण्डको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- (त) **वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :**
२३७. व्यास नगरपालिका भित्र स्रोतमा नै फोहोरमैला वर्गीकरण गरी कुहिने फोहोरबाट बायोग्याँस र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने र नकुहिने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि जग्गा खरिद गरिनेछ । साथै उक्त जग्गामा सरसफाई केन्द्र नमूना पार्क, नमूना कृषि स्थापना गरी पुनः प्रयोगमा आउने सामानहरू बिक्री गरी फोहोरलाई मोहोरमा रुपान्तरण गरिनेछ ।
२३८. नगरभित्र मापदण्ड विपरीतका प्लाष्टिकको कप, प्लेट, भोला प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । यस्को वैकल्पिक व्यवस्थाका लागि नगरवासी र व्यवसायीहरूलाई सचेतनामूलक अभियानका साथै वातावरणमैत्री भोला प्रयोगमा कार्यक्रम अघि बढाइनेछ ।
२३९. व्यास नगरपालिका भित्रका जंगल तथा निजी, कवुलियती र सामुदायिक वनहरूको वैज्ञानिक व्यवस्थापन एवं उपयोग सम्बन्धमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले निर्दिष्ट गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाको एकीकृत विकास अभियानमा समावेश गरी कार्यक्रम ल्याइनेछ । नगरपालिका भित्रका विभिन्न स्थानहरूको जैविक विविधता (बायोडाइभर्सिटी) को अध्ययन गरी संरक्षणको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२४०. यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र परम्परागत रुपमा रहेका चौतारी, पोखरी, कुवा, इनार, धारा, पाटी एवं पौवाहरूको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी वातावरणमैत्री नगर बनाइनेछ । साथै जल जंगलको दीर्घकालीन व्यवस्थापनको लागि निर्मित ऐन अभ्यास एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२४१. नगरका हरेक सामुदायिक वन र वडाहरूमा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा एक-एक पोखरी निर्माण गरिनेछ । नगरको केन्द्र दमौली बजारमा सौन्दर्य, वातावरणीय सन्तुलन र विपद् प्रयोजनार्थ पोखरी सहितको बाटिका बनाइनेछ । यस्ता पोखरीहरूमा सम्भावित विपद् रोकन सुरक्षाका उपायहरू लागु गरिनेछ ।
२४२. पानीको मुहान, पोखरी, खोलानाला, नदी जलाधार क्षेत्र, जलचर संरक्षणको विषेध प्रबन्ध गरिनेछ ।
२४३. स्थानीय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (LEOC) लाई व्यवस्थित गर्दै सबै वडाहरूसम्म यसको प्रशिक्षण दिइनेछ । नगरमा समय समयमा देखिने आगजनी जस्ता घटनाहरूमा तत्काल सहयोग पुऱ्याउन सुरक्षा व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४४. व्यास नगरपालिका भित्रका नदी खोलाको जग्गा वर्गीकरण प्रतिवेदन बमोजिम मापदण्ड कायम गरी नदी, खोला तथा मुहान संरक्षण र स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । पशुपंक्षी वधस्थलको सञ्चालन एवं व्यवस्थापनमा थप सुधार गरिनेछ ।
२४५. व्यास नगरपालिका भित्र डढेलो नियन्त्रणका लागि सामुदायिक वन समितिसँग सहकार्य गरिनेछ । साथै डढेलो लगाउनेको पहिचान गरी कानुनी कारवाही अगाडि बढाउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।

२४६. दमौली बजार भित्र रहेको ग्याँस डिपोहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्दै प्रज्वलनशील वस्तुको व्यवसायलाई आवासीय क्षेत्रभन्दा बाहिर व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४७. सबै वडाहरुमा रहेका सार्वजनिक संरचनाको संरक्षणका लागि वडा स्तरीय बजेटबाट सफाई र संरक्षणमा निरन्तरता दिइनेछ । साथै सार्वजनिक संरचनाहरुको मर्मत संहारका लागि मर्मत संहार कार्यको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४८. वातावरण र जलवायूमैत्री व्यवहार निर्माण गर्न व्यक्ति, घरधुरी, विद्यालय र टोल टोलमा फोहोरमैला व्यवस्थापन, व्यक्तिगत र सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपण, जैविक पदार्थ (फोहोर, पराल, नल, ढोढ) र प्लाष्टिक डढाउने कार्य पूर्ण रूपमा बन्द गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तनका असर र जोखिम सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा महिला सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
२४९. व्यास नगरपालिका भित्रका कतिपय पार्कहरु सामुदायिक वन क्षेत्रभित्र रहेकाले पार्क व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
२५०. बाढी पहिरोबाट प्रभावित नगरवासीलाई पुनर्स्थापना गर्न आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।
२५१. सुरक्षित आश्रय स्थल, आकस्मिक उद्धार तथा उपचार सेवा जस्ता विपद् प्रतिकार्यको पूर्व तयारी र कार्यान्वयन गर्दा महिला र संकटासन्न व्यक्तिहरु समेतको सहभागितामा गरिनेछ । साथै स्थानीय स्तरमा जलवायु अनुकुलन र जोखिम न्यूनीकरण गर्न हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरी पारदर्शीता र सुशासनका अभ्यासहरुलाई अनुशरण गरिनेछ ।
२५२. प्राकृतिक विपद्का घटनाहरु बढिरहेको सन्दर्भमा विपद् पूर्व तयारी, न्यूनीकरण, व्यवस्थापन र विपद् प्रतिकार्य नगर योजना एवं कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले निर्माण गरी लागु गरिनेछ । नगरपालिकामा रहेका दमकल, एम्बुलेन्स लगायतका साधनलाई स्तरीकरण गरी सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२५३. छाडा कुकुरको सार्वजनिक शौच गराउने कार्यलाई व्यवस्थित एवं निषेधित गरिनेछ ।
- (थ) **सुशासन र दक्ष जनशक्ति :**
२५४. व्यास नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा सुविधालाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे (O & M Survey) प्रतिवेदनलाई समयानुकुल परिमार्जन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । हाल संचालित शाखा उपशाखाहरुलाई कार्यबोझका आधारमा पुनः संरचना गरिनेछ ।
२५५. नगरपालिकाका सम्पूर्ण शाखाहरुमा सफ्टवेयर जडान गरी Paperless/Cashless/Faceless नगरपालिका बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ । Online सेवालाई व्यवस्थित र विस्तारित गरिनेछ ।
२५६. Smart City को लागि Smart Management, Smart Management को लागि Smart प्रविधिमैत्री, व्यवसायिक कर्मचारीको आवश्यक पर्ने हुँदा सबै तहका कर्मचारीहरुको लागि क्षमता विकासको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२५७. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरुको कार्यान्वयनका लागि समय सीमा सहितको नागरिक वडापत्रलाई समयानुकुल परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२५८. नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा सुविधालाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउन सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण एवं निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूसँग सम्वाद जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै विभिन्न सेवा विस्तारका लागि घुम्ती शिविरहरु (स्वास्थ्य, कृषि, पशु, परिचय पत्र वितरण आदि) सबै वडामा सञ्चालन गरिनेछ ।

२५९. सबै टोल विकास संस्था, युवा क्लब लगायतका सामाजिक संघ संस्थाहरुको क्षमता विकासमा विविध कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ ।
२६०. सम्पूर्ण विकास अभियानलाई लैङ्गिक समानता र समावेशी सामाजिकीकरणका आधारमा अघि बढाइनेछ । साथै समुदायमा आधारित वित्तीय तथा स्वास्थ्य साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२६१. व्यास नगरपालिकाले आन्तरिक सडकहरुमा सञ्चालन अनुमति दिएका ट्र्याम्पु, इ-रिक्सा, यान्त्रिक लगायतलाई दर्ता, नवीकरणको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी रुट निर्धारण र भाडा दरमा एकरूपता कायम गर्न आवश्यक कदम चालिनेछ ।
२६२. व्यास नगरपालिका वडा नं.१२, १३, १४ अन्तर्गत छाब्दीमा रहेको स्वास्थ्य भवनमा वडा सम्पर्क कार्यालय स्थापना गरी त्यस क्षेत्रका नगरवासीलाई घरदैलोबाट सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२६३. उपभोक्ता हित र संरक्षणका लागि उपभोग्य वस्तुहरुमा गुणस्तर कायम गर्ने, बजार मूल्यमा एक रुपता ल्याउने र अस्वभाविक मूल्यलाई नियन्त्रण गर्ने जस्ता कार्यलाई सरोकारवाला संस्थासँग मिलेर बजार अनुगमन एवं नियमन कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाइनेछ ।
३६४. व्यास नगर भित्रका महिला, बालबालिका, दलित, जोखिममा परेका अल्पसंख्यक, पछाडि पारिएका वर्ग समुदायको सार्वजनिक सेवा तथा सुविधा माथिको पहुँच अभिवृद्धि गर्न मानव अधिकार तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३६५. व्यास नगरपालिकामा विगत लामो समयदेखि बाँकी रहेको बेरुजु फछ्यौट कार्यलाई तिब्रता दिई बेरुजु शुन्य नगरपालिका बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- (द) सूचना तथा सञ्चार क्षेत्र :**
२६६. संघीय सरकारसँग सहकार्य गरी नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गतका कार्यालय र सामुदायिक विद्यालयहरुमा इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२६७. व्यास नगरपालिकामा नगरवासीका समस्या तथा गुनासो सुन्न २४ सै घण्टा खुल्ला रहने गरी Call Center को व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६८. स्थानीय स्तरमा प्रकाशन हुने पत्रपत्रिका, एफ.एम.रेडियो र टेलिभिजनहरूसँग नगरपालिकाको गतिविधि भल्कने गरी कार्यक्रम निर्माण, प्रकाशन र प्रसारणमा निरन्तरता दिइनेछ ।
२६९. नगर भित्रका सञ्चार माध्यमहरुको वर्गीकरण गरी कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२७०. पत्रकारहरुको वृत्ति विकास गर्न पत्रकारितामा स्नाकोत्तर तह वा सोभन्दा माथिको उच्च शिक्षा अध्ययन छात्रवृत्ति सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
२७१. नगरपालिकाको आर्थिक तथा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विषयमा समाचार सङ्कलन, रिपोर्टिङमा विशेष योगदान दिने १ जना पत्रकारलाई हरेक वर्ष पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२७२. व्यास नगरपालिका भित्र त्रियाशील पत्रकारहरुको स्वास्थ्य बिमा वा अन्य बिमामा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
२७३. नगरवासीद्वारा नगरपालिकामा दिइने निवेदनहरु व्यवस्थित र सुरक्षित गर्न विद्युतीय फाइल ट्र्याकिङ प्रणाली लागु गरिनेछ ।
२७४. नगरपालिकालाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउने लगायतका खोज अनुसन्धान गर्ने पत्रकारको सहयोगका लागि खोज पत्रकारिता सहयोग कोषको व्यवस्थापन मिलाइनेछ ।

२७५. नगरपालिकामा हुने आम्दानी र खर्चको हरेक महिनाको १० गते भित्र सार्वजनिक गरिनेछ ।
२७६. व्यास नगरपालिका भित्रका गतिविधिहरूमा नागरिकको गुनासा व्यवस्थित गर्न मुल कार्यालय र सबै वडा कार्यालयहरूमा सूचना पार्टीको व्यवस्था मिलाइनेछ । उक्त सूचना पार्टीमा आफूलाई लागेका गुनासाहरु लेखेर राख्ने प्रबन्ध गरिनेछ ।

(ध) न्याय तथा मध्यस्थता :

२७७. असहाय, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति एवं बालबालिकाहरुको न्यायिक प्रकृयालाई सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा निशुल्क सेवा प्रदान गरिनेछ ।
२७८. संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले प्रत्याभूत गरेको न्यायिक समिति र मेलमिलाप विधिलाई स्तरीय, विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२७९. न्यायिक समितिका पदाधिकारी सदस्यहरु र मध्यस्थकर्ताहरुको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ । साथै हरेक वडाहरुमा मध्यस्थता विधिद्वारा मेलमिलाप गराई न्यायिक विश्वास र सुरक्षाको अनुभूति दिलाउन मेलमिलाप केन्द्रलाई क्रमशः थप व्यवस्थित गराउँदै लगिनेछ ।
२८०. समतामूलक समाज निर्माणका लागि न्यायिक समिति सञ्चालन सम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधिलाई समसामयिक अध्यावधिक गरिनेछ ।

(न) सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन :

२८१. नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका जग्गा जमिन, भवन, सवारी साधन, फर्निचर, मेसिन औजार लगायतका सबै भौतिक सम्पत्तिलाई सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा अभिलेखीकरण गरी व्यवस्थित गरिनेछ । साथै नगरपालिका मातहत रहेका सामुदायिक विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्व वा उपयोगमा रहेका भवन तथा जग्गालाई समेत नक्सांकन गरी यस प्रणालीमा आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।
२८२. नगरपालिकाले निर्माण गरेका सडक, पुल, बसपार्क, पार्क, उद्यान, चौतारो, ढल निकास, खानेपानी तथा सिंचाई संरचना, भोलुङ्गे पुल, सार्वजनिक भवन लगायतका सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको पनि पहिचान तथा नक्सांकन गरी सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणालीमा अभिलेखीकरण एवं संरक्षण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
२८३. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका ऐतिहासिक, पुरातात्विक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका सम्पदा, प्राचिन स्मारक, सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, खुला क्षेत्र, चोक, गल्ली, धार्मिक तथा साँस्कृतिक स्थल, पोखरी, ढुंगेधारा, खोला तथा पानीका मुहान, इनार, कुवा, धारा, कुलो तथा नहर, घाट, पाटी, पौवा, सत्तल, धर्मशाला, ढल, नाला र सडकका दायाँबायाँका रुख तथा नदी वा सार्वजनिक स्थानमा रहेको स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवं माटोजन्य वस्तु एवं सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेका काठदाउरा, जराजुरी, दहत्तरबहत्तर र सार्वजनिक, ऐलानी, पर्तीजग्गा एवं राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, सीमसार क्षेत्र तथा राष्ट्रिय वन बाहेक आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको अन्य वन क्षेत्रको नक्शांकन गरी संरक्षण र उपयोगमा जोड दिने नीति लिइनेछ ।
२८४. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतबाट आर्जन गर्न सकिने राजस्व सम्भावनाको समेत अध्ययन गरी उपयोगमा ल्याउने र यी सम्पत्तिहरुलाई पनि क्रमशः सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणालीमा आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।

(प) सार्वजनिक लगानी व्यवस्थापन :

२८५. पर्याप्त पूर्व तयारी भएका र आर्थिक तथा प्राविधिक रुपमा सम्भाव्य आयोजनावा कार्यक्रम मात्र छनौट भएका छन् भन्ने वस्तुगत आधारविना नै रकम विनियोज नगर्ने पद्धतिले विनियोजित रकम

खर्च भएर पनि प्रतिफल प्राप्त हुन नसक्ने, अधुरा वा बीचमा छोड्नुपर्ने आयोजनाको संख्या बढ्दै जाने र यसबाट सार्वजनिक स्रोतको जवाफदेही उपयोगमा प्रश्न चिन्ह खडा हुने समस्या आम रुपमा अनुभूत गरिएको छ । यस समस्याको निराकरणका लागि नगरपालिकाबाट गरिने सार्वजनिक लगानीलाई वित्तीय अनुशासन, विनियोजन कुशलता र खर्चमा दक्षता अभिवृद्धि गरी नतिजामुखी बनाउन विद्यमान योजना प्रणाली सुधारमा विशेष जोड दिइनेछ ।

२८६. नतिजामुखी सार्वजनिक लगानीको सुनिश्चितताका लागि आर्थिक, सामाजिक, प्राविधिक र वातावरणीय दृष्टिले कार्यान्वयन योग्य आयोजना पहिचान, छनौट र प्राथमिकीकरण गर्ने आयोजना बैंक पद्धतिको कार्यान्वयन मार्फत आयोजना छनौट प्रणालीलाई नियमबद्ध र तथ्यमा आधारित बनाई पूँजीगत लगानीमा विनियोजन दक्षता अभिवृद्धि गर्न र प्रतिफल सुनिश्चित गर्न जोड दिइनेछ ।
२८७. लैङ्गिक तथा जलवायुमैत्री मध्यमकालीन खर्च संरचना मार्फत आवधिक योजना रणनीतिक र गुरुरोजनालाई वार्षिक बजेटसँग आवद्ध गरी उपलब्ध स्रोत साधनलाई योजनाले निर्धारण गरेका प्राथमिकता अनुरूप परिचालन गर्ने पद्धतिलाई संस्थागत गर्दै लगिनेछ ।
२८८. नगरपालिकाको उपलब्ध स्रोतलाई महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनिक अल्पसंख्यक लगायत सिमान्तकृत समुदायको आर्थिक एवं सामाजिक सशक्तीकरणमा केन्द्रित गर्नका लागि बजेटको कम्तिमा १० प्रतिशत रकम त्यस्ता समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने कार्यक्रमको निमित्त विनियोजन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

(फ) राजश्व व्यवस्थापन :

२८९. राजश्वका स्रोतहरूलाई प्रभावकारी रुपमा व्यवस्थापन गर्न सम्पूर्ण वडामा करदाता शिक्षा सञ्चालन गरी करदातामैत्री राजश्व प्रशासनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२९०. कर प्रशासनलाई सरल, सवल र पारदर्शी बनाइनेछ । घर बहाल कर असुलीका लागी आवश्यक प्रकृया अवलम्बन गरी घरधनीलाई बहाल कर तिर्नका लागी प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२९१. प्रभावकारी रुपमा व्यवसाय कर असुलीका लागी आन्तरिक राजश्व कार्यालय र उद्योग वाणिज्य संघसँग समन्वय गरी त्रिपक्षीय समझदारी पत्र तयार गरी सोही बमोजिम कर चुहावट रोक्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२९२. करको दायरा वृद्धि गरी सबै प्रकारका करदातालाई करको दायरामा ल्याउने र प्राकृतिक स्रोत साधनको नक्साङ्कन गरी सोही बमोजिम राजश्व अनुमान गरी र कर सङ्कलनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२९३. सम्पत्ति कर र भूमि तथा मालपोत कर मूल्याङ्कन प्रकृत्यालाई वैज्ञानिक ढङ्गले अवलम्बन गरी चलन चल्तीको मूल्यालाई आधारमानी मूल्याङ्कन गरी कर सङ्कलन गरी आन्तरिक आयमा वृद्धि गरिनेछ ।
२९४. करदाताको सुविधाका लागी विद्युतीय कर सङ्कलन प्रणालीलाई (E-Sewa, LLRP) प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाइनेछ ।
२९५. कर योग्य सम्पत्तिको पहिचान र मूल्याङ्कन विधिमा व्यवस्थित तथा वैज्ञानिक परिपाटीको अवलम्बन गरी सम्पत्ति कर प्रशासनमा समसामयिक सुधार गरिनेछ । यस्का लागी जग्गाको न्यूनतम मूल्याङ्कनलाई आधार योग्य, विश्वसनीय र बजार मूल्यको निकटवर्ती बनाउन मूल्याङ्कन वस्तुगत आधार र सूचकहरू पहिचान गरी सोही आधारमा जग्गाको न्यूनतम मूल्याङ्कन आर्थिक ऐनमा तोकिनेछ ।

(ब) **विविध :**

२९६. नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता गर्न आउनेहरूलाई उद्योग वाणिज्य संघ र टोल विकास संस्थाको सिफारिसमा व्यवसाय दर्ता गर्ने नीति लिइनेछ । साथै व्यास नगरपालिकामा दर्ता वा सूचीकृत भएका व्यवसायीलाई मात्र अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२९७. नगरपालिका भित्रका कृयाशील टोल विकास संस्थाहरूलाई सहभागितात्मक विकास अभियानमा सरिक गराई उत्कृष्ट कार्य गर्ने टोल विकास संस्थाहरू मध्येबाट उत्कृष्ट कार्य गर्ने टोल विकास संस्थालाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२९८. सबै धर्म र सम्प्रदायका व्यक्तिहरूले मृत्युपछि आ-आफ्नो धार्मिक परम्परा एवं आस्था अनुसार अपनाइने अन्तिम संस्कारको लागि बिना भेदभाव आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२९९. व्यास नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यवस्थित पार्किङको व्यवस्था मिलाइनेछ । विद्यालय समयमा विद्यार्थीहरूको आवत जावतलाई सरलीकृत गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३००. सडक आश्रित, अभिभावक विहिन, हिंसा दूर्यवहार, शोषण (शारीरिक, मानसिक, यौन र श्रम शोषण) बेचबिखन, बालविवाह, मानसिक समस्या लगायतका कारणबाट जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उचित संरक्षण, पुनर्स्थापना, विकास, सीप शिक्षा र परिवारको जीविकोपार्जनलाई सम्बोधन गर्ने विशेष योजना कार्यक्रम ल्याइनेछ । सडक पेटी एवं सार्वजनिक स्थलहरूमा सहयोगापेक्ष भई कष्टपूर्ण जीवन जीउनुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थाको अन्त्य गरी सडक मानव मुक्त नगरपालिका निर्माण गर्न मानव सेवा आश्रमसँग सहकार्य गरिनेछ ।
३०१. सबै वडाहरूमा विपन्न परिवारको तथ्याङ्क सङ्कलन कार्य भइरहेकाले नगरपालिकाबाट विपन्नताका आधारमा स्वास्थ्य बिमा लगायतका कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
३०२. व्यास नगरपालिका अन्तर्गतका घरहरूको बिमा तथा सामुहिक दूधटना बिमा लगायत अत्यधिक जोखिम क्षेत्रलाई नेपाल बिमा प्राधिकरणसँग सहकार्य गरी बिमालाई व्यवस्थित गर्न सहयोग पुर्याइनेछ ।
३०३. यो नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाप्रति नगरवासीको विश्वास बढ्ने, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि हुने, उद्यमशीलताको विकास हुने, सामाजिक न्यायपरक सन्तुलित विकास र सामाजिक विभेदको अन्त्य हुने अपेक्षा गरेको छ । नगरपालिकाको सुन्दरता, नगरवासीको सुख र समृद्धि एवं लोकतन्त्रका आधारभूत मूल्य मान्यताको सम्बर्द्धन गर्नका लागि यो नीति तथा कार्यक्रमले सहयोग पुर्याउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छ ।

अन्त्यमा नगरपालिकाको विकास अभियानमा आग्रह पूर्वाग्रहबाट माथि उठी संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र वर्तमान तथा पूर्व जनप्रतिनिधिहरू एवं विज्ञहरूको अनुभव, परामर्श र सल्लाहलाई सदुपयोग गर्न नगरपालिका प्रतिवद्ध रहेको विश्वास दिलाउन चाहन्छु । यो नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसाथ गर्दै सफल बनाउने कार्यमा सम्पूर्ण नगर सभासदज्यूहरू मार्फत नगरवासीमा सहयोग पुर्याई दिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

धन्यवाद ! जय नेपाल !!

वैकुण्ठ न्यौपाने
नगर प्रमुख
२०८२।३।१०